

1

> Retouradres: Postbus 20901, 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070 351 61 71
F 070 351 78 95

Contactpersoon

Ons kenmerk
RWS/SDG/NW10/1473/95133

Uw kenmerk
27625, nr. 170

Bijlage(n)

-

Datum 1 oktober 2010

Onderwerp Vragen over de vergunningverlening Waterkrachtcentrale Borgharen

Geachte voorzitter,

Bijgaand treft u mijn reactie aan op de vragen die uw Kamer heeft voorgelegd naar aanleiding van mijn brief van 19 juli 2010 over de vergunningverlening voor een Waterkrachtcentrale bij Borgharen (Kamerstuk II, 27625, nr. 170). Bij de onderstaande beantwoording houd ik de indeling van uw verslag d.d. 14 september 2010 aan.

Visproblematiek

Leden van de VVD-fractie vragen de minister of het waar is dat er een aanvaardbaar alternatief voor de bestaande bekkenvistrap gevonden is dat voor een duurzame oplossing zorgt voor de problematiek ten aanzien van de migratie van vissen bij de bouw van de waterkrachtcentrale.

Met de vertical slot vistrap, zoals die door de initiatiefnemer zal worden gerealiseerd, is een aanvaardbaar alternatief gevonden voor de bestaande bekkenvistrap bij de stuw in Borgharen. Hiermee is in een duurzame oplossing voorzien voor de stroomopwaartse vismigratie bij de realisatie van de waterkrachtcentrale.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen zich af of de plannen voor een waterkrachtcentrale in overeenstemming zijn met de Benelux-beschikking, die op 16 juni 2009 is aangegaan en die vrije migratie van vissoorten beoogt, zowel stroomopwaarts als -afwaarts.

Mede dankzij het visgeleidingssysteem en de voorwaarden in de ontwerp watervergunning is stroomopwaartse en stroomafwaartse vismigratie voldoende gewaarborgd. Daarmee wordt naar mijn mening voldaan aan de eisen zoals gesteld in de Beneluxbeschikking 2009.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren merken op dat de Waalse regering de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit via een brief op de hoogte gesteld heeft van haar bezorgdheid over een mogelijk conflict van deze plannen met de Beneluxbeschikking. Zij vragen of de minister van Verkeer en Waterstaat op de hoogte is van de inhoud van deze brief en of hij reeds contact heeft gehad met de betrokken ambtspersonen in België over de inhoud van deze brief.

Datum

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

Ja, ik ben op de hoogte van de brief. Op ambtelijk niveau is contact geweest met Vlaanderen en Wallonië over de vergunning voor een waterkrachtcentrale in Borgharen. Daarnaast is er op reguliere basis contact geweest over vismigratie in het hele stroomgebied van de Maas in de Internationale Maascommissie.

De leden van de Partij voor de Dieren vragen verder hoe de minister van Verkeer en Waterstaat de zorgen van de Waalse minister ten aanzien van de mogelijke strijdigheid van de waterkrachtcentrale met deze Benelux-beschikking beoordeelt. Tevens vragen zij of de brief van de Waalse regering betrokken wordt bij het verdere vergunningverleningsproces. Ten slotte vragen de leden van deze fractie of de minister het wenselijk acht dat de Waalse overheid 15 miljoen euro investeert in herstelprogramma's voor de zalm in de Maas, terwijl Nederland de passage voor de zalm alleen maar moeilijker maakt.

Mede dankzij het visgeleidingssysteem en de overige voorwaarden in de ontwerp watervergunning is stroomopwaartse en stroomafwaartse vismigratie voldoende gewaarborgd. Naar mijn mening is er daarom geen sprake van strijdigheid met de bepalingen van de Beneluxbeschikking.

De bezwaren die de Waalse regering bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit heeft geuit komen inhoudelijk terug in de reeds ingediende zienswijzen en worden zo meegewogen bij het nemen van het definitief besluit.

De Waalse investeringen in het herstelprogramma van de zalm beschouw ik als zeer positief. Ze laten onder meer zien dat de waterkwaliteit van de Maas in de afgelopen jaren significant is verbeterd. Ook Nederland draagt bij aan de verbetering van de leefmogelijkheden voor trekvis in onder meer de Grensmaas en aan de vismigratiemogelijkheden door de aanleg van vistrappen.

De leden van de Partij voor de Dieren vragen of het waar is dat volgens de KRW (artikel 25) alleen projecten gerealiseerd kunnen worden als er zekerheid bestaat dat daardoor geen verslechtering van de watertoestand optreedt. Verder vragen zij of in het geval van de waterkrachtcentrale bij Borgharen geldt dat er zekerheid moet bestaan dat de mogelijkheden voor vismigratie ten minste zo goed moeten blijven als ze nu zijn, voordat er een vergunning kan worden afgegeven. En zo ja, op welke manier er nu in die zekerheid voorzien wordt.

Nederland heeft de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water vastgelegd in de AmvB Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water 2009 (Bkmw 2009). Ingevolge het Bkmw 2009 wordt de toestand van waterlichamen beoordeeld aan de hand van toestandsklassen met een boven- en een benedengrens. Er is sprake van een achteruitgang van de toestand van een waterlichaam indien dit waterlichaam in een lagere toestandsklasse terecht komt, tenzij een waterlichaam zich al in de laagste toestandsklasse bevindt. Dit laatste is hier niet het geval. De waterbeheerder behoudt overigens de verplichting om in 2015 de gestelde doelen voor de waterlichamen in zijn beheergebied te behalen. Het visgeleidingssysteem

tezamen met nadere vergunningsvoorschriften zorgen ervoor dat wordt voldaan aan het vereiste van geen achteruitgang.

Datum

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren constateren dat Nederland, ook verplichtingen heeft die voortvloeien uit het Nederlandse Aalbeheerplan (onder andere Kamerstuk 31700-XIV-141). Eén van de maatregelen die hierin zijn opgenomen is de reductie van aalsterfte bij waterkrachtcentrales. Deze leden vragen de minister om toe te lichten hoe de bouw van een nieuwe centrale bijdraagt aan een afname van aalsterfte door waterkrachtcentrales.

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

De onderhavige ontwerp watervergunning is één van de voor de waterkrachtcentrale benodigde vergunningen. Bij het verlenen van de watervergunning wordt ten aanzien van vismigratie door mij besloten met het oog op de ecologische kwaliteit van het watersysteem. Dat leidt tot de voorschriften zoals die ten aanzien van vispasseerbaarheid in de ontwerp watervergunning zijn opgenomen. Met het geplande visgeleidingssysteem en de ontwerp watervergunning wordt tevens tegemoet gekomen aan eisen die op grond van het Aalbeheerplan aan waterkrachtcentrales kunnen worden gesteld.

De leden van de fractie van Partij voor de Dieren constateren dat de huidige bekkenvistrap bij de stuw van Borgharen er pas is sinds 2008 en 3,1 miljoen euro gekost heeft. Deze leden vragen of de minister het wenselijk acht dat een recente investering van die omvang zomaar teniet wordt gedaan.

Ik ben van mening dat de investering in de bekkenvistrap bij de stuw van Borgharen niet teniet gedaan wordt. De aanleg van de beproefd bewezen bekkenvistrap was noodzakelijk om de internationale verplichtingen inzake vismigratie na te komen. In de beantwoording van eerdere kamervragen heeft de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat aangegeven dat een verwijdering van de bekkenvistrap tot de mogelijkheden behoort mits de hevelvistrap aantoonbaar een gelijkwaardig alternatief biedt. (Aanhangsel Handelingen, nr. 1999, vergaderjaar 2006-2007)

Verder vragen de leden van de Partij voor de Dieren of het waar is dat de minister een visgeleidingssysteem heeft geëist voor stroomafwaartse migratie van vissen en of de minister ervan op de hoogte is dat er momenteel geen effectief geleidingssysteem bestaat. Deze leden vragen de minister of hij ervan op de hoogte is dat het bij Borgharen voorgestelde systeem nu bij Linne wordt getest en dat de resultaten daarvan teleurstellend zijn. Zij vragen of de minister verwacht dat dit systeem bij Borgharen wel gaat werken. En zo ja, waar hij dat op baseert. Of zo nee, of hij bereid is de vergunningaanvraag af te wijzen.

In de ontwerp watervergunning wordt een visgeleidingssysteem voorgeschreven voor stroomafwaartse migratie van vissen. Ik ben ervan op de hoogte dat de resultaten van de proef met het visgeleidingssysteem bij de waterkrachtcentrale Linne te wensen overlaten. Momenteel wordt onderzocht welke aanpassingen aan het visgeleidingssysteem moeten worden aangebracht teneinde tot betere resultaten te komen. De verwachting is dat dit visgeleidingssysteem met een aantal aanpassingen beter zal functioneren. Gelet op het feit dat deze resultaten thans nog niet beschikbaar zijn, wordt in de ontwerp watervergunning een aantal extra verplichtingen aan de initiatiefnemer opgelegd in de vorm van monitoring en aanvullende maatregelen. Hiermee zijn voldoende waarborgen ingebouwd die een positief besluit op de vergunningaanvraag rechtvaardigen.

Datum

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren constateren dat de vergunningaanvrager nu een visgeleidingssysteem voorstelt. Deze leden vragen of het waar is dat er een back-upplan is, dat stelt dat wanneer het visgeleidingssysteem niet werkt, aanvullende maatregelen moeten worden genomen zoals aanpassing van het turbinebeheer. Zij vragen verder op welke manier de werking van het visgeleidingssysteem wordt gemonitord en onder welke omstandigheden er wordt overgegaan op aanvullende maatregelen. Deze leden vragen tevens op welke wijze deze aanvullende maatregelen worden gecontroleerd en gemonitord en wat er gebeurt als blijkt dat de aanvullende maatregelen ook niet werken. Zij vragen ook wat aangepast turbinebeheer betekent voor het rendement van de centrale en of bij de berekening daarvan rekening is gehouden met het feit dat de verschillende vissoorten tijdens verschillende periodes in het jaar migreren.

In de ontwerp watervergunning zijn aanvullende maatregelen opgenomen om een eventueel onvoldoende functioneren van het visgeleidingssysteem te ondervangen. Voor verschillende vissoorten worden in de ontwerp watervergunning maximale visschadepersentages voorgeschreven. De visschade dient te worden bepaald door middel van kuilnetten of fuiken die visdicht aansluiten op zowel de uitstroomopeningen van de turbines als de by-passes van het visgeleidingssysteem. De monitoring dient te worden uitgevoerd door een onafhankelijk visdeskundige. Indien uit monitoring blijkt dat niet voldaan wordt aan de visschadenormen, dient de initiatiefnemer aanvullende maatregelen te nemen, zodat wel wordt voldaan aan de eisen. De aanvullende maatregelen dienen ter goedkeuring aan mij te worden voorgelegd. Deze aanvullende maatregelen dienen te worden gerealiseerd vóór het volgende vismigratie seizoen voor de betreffende vissoort. De effecten van deze aanvullende maatregelen dienen door de initiatiefnemer wederom te worden gemonitord. Indien dan niet voldaan wordt aan de eisen, dienen de turbines tijdens periodes van stroomafwaartse migratie van de betreffende vissoort te worden stilgelegd. Uiteraard heeft dit gevolgen voor het economisch rendement van de waterkrachtcentrale. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of er in de vergunningaanvraag rekening wordt gehouden met de zogenoemde uitgestelde vissterfte die ontstaat doordat vissen bij de doorgang van de turbines gewond of verzwakt raken. En zo ja, op welke wijze. Of zo nee, waarom niet. Zij vragen ook of de minister ervan op de hoogte is dat de uitgestelde sterfte volgens meerdere onderzoeken van een vergelijkbare orde van grootte is als de direct waarneembare sterfte, en of de minister van plan is hier in de verdere vergunningsprocedure rekening mee te houden.

In de ontwerp watervergunning is enkel een visschadenorm opgenomen, gemeten als directe schade als gevolg van de turbines. Het opnemen van een norm voor potentiële sterfte (direct en uitgesteld) wordt niet als eis opgenomen, aangezien niet eenduidig is vast te stellen of de uitgestelde sterfte een direct gevolg is van de waterkrachtcentrale. Een dergelijke norm zou dus niet adequaat gehandhaafd kunnen worden.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren constateren dat de onderhavige waterkrachtcentrale de derde centrale in de Maas zou zijn. Deze leden vragen de minister hoe hij dan nog onder de 10%-norm van sterfte onder trekvissen denkt te blijven en of hij dit kan onderbouwen met onafhankelijke wetenschappelijke inzichten. Zij vragen verder of gemonitord wordt in hoeverre aan deze 10%-norm wordt voldaan. En zo ja, op welke wijze. Of zo nee, waarom niet, en hoe weten we dan of Nederland voldoet aan haar internationale verplichtingen

Datum

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

Er is een individuele locatiegebonden norm per waterkrachtcentrale afgeleid van de cumulatieve visschadenorm van 10%, die geldt voor het gehele traject van de Maas waar zich de centrales bevinden. Hierbij is uitgerekend wat de op de plaats van een waterkrachtcentrale gemeten directe sterfte maximaal mag zijn om aan de cumulatieve norm van 10% directe sterfte over het gehele traject te voldoen. Uitgaande van drie waterkrachtcentrales is voor aal een maximale locatiegebonden sterfte van 5,2% per centrale afgeleid. Voor zalm en zeeforel is een maximale locatiegebonden sterfte van 3,5% per centrale afgeleid. Voor andere vissoorten geldt een maximale directe sterfte van 10% per centrale, omdat deze vissoorten in de praktijk nooit verder zullen migreren dan binnen het bereik van één centrale. Directe monitoring van de 10%-norm voor alle vissoorten over het hele traject is in de praktijk lastig uitvoerbaar. Monitoring per individuele waterkrachtcentrale is daarentegen beter uitvoerbaar.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of het waar is dat er voor stroomopwaartse migratie een kleinere vistrap komt. Deze leden vragen waarom men verwacht dat vissen deze passage zullen gebruiken, gezien het feit dat er ook nog een uitstroom van de turbines is en verval over de stuw. Zij vragen verder of bijgehouden wordt of de vissen de passage gebruiken. En zo ja, op welke wijze. Wat gebeurt er als de resultaten tegenvallen? Of zo nee, waarom niet, en in welke mate is dit in overeenstemming met de internationale verdragen waar Nederland zich aan heeft gecommiteerd?

De vertical slot vistrap is gepland tussen de stuw en de waterkrachtcentrale. Aangezien hier minder ruimte beschikbaar is, is er sprake van een kleinere vistrap ten opzichte van de huidige bekkenvistrap. Dit doet echter niets af van de goede werking ervan. De vistrap is benedenstrooms voorzien van twee inzwemopeningen: één nabij de stuw en één nabij de uitstroom van de turbines. Onafhankelijk van de gekozen route van de vissen zal stroomopwaartse migratie dus steeds mogelijk zijn. De lokstromen van de nieuwe vertical slot vistrap blijven dezelfde als bij de huidige bekkenvistrap. In de ontwerp watervergunning is voorzien in monitoring door een onafhankelijke visexpert. Op basis daarvan kan de werking van de vertical slot vistrap worden gevolgd en zonodig kan ik op grond van artikel 6.22 Waterwet de vergunning en de daaraan verbonden voorschriften ambtshalve wijzigen.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren stellen dat de verschillende internationaal vastgelegde verdragen eisen dat de situatie voor trekvissen niet achteruitgaat. De voorgestelde bouw van de waterkrachtcentrale bij Borgharen lijkt volgens hen hier lijnrecht tegenover te staan. De leden vernemen graag van de minister dat óf de vergunningaanvraag verworpen wordt, óf dat de vergunning alleen verleend wordt als men absolute zekerheid heeft dat de condities, die migratie voor vissen mogelijk maken, niet verslechteren.

Mijn voornemen is om de watervergunning te verlenen voor de realisatie van de waterkrachtcentrale Borgharen. De gestelde randvoorwaarden in de ontwerpvergunning Waterwet bieden naar mijn mening voldoende garanties om te waarborgen dat de vismigratie niet verslechtert. Voor 1 november 2010 zal ik hierover, met inachtneming van de ingediende zienswijzen, definitief besluiten.

Datum

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

Energieopwekking

Op 6 september 2010 hebben leden van de fracties van CDA, VVD, PvdA en SP schriftelijke vragen gesteld aan de minister van Economische Zaken over de stand van zaken rondom de waterkrachtcentrale te Borgharen en de mogelijkheid om dit project nog in aanmerking te laten komen voor de huidige regeling Stimulering Duurzame Energie (SDE-regeling). De leden van de VVD-fractie dringen er op aan dat deze vragen worden meegewogen in de snelle afhandeling van deze vergunningaanvraag.

Doordat op grond van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht de initiatiefnemer een aanvulling van zijn aanvraag moest verstrekken, is de in mijn brief van 19 juli 2010 genoemde beslistermijn opgeschort tot uiterlijk 11 november 2010. Ik zeg u echter toe vóór 1 november 2010 over de definitieve vergunningverlening te zullen besluiten zodat de initiatiefnemer zal kunnen voldoen aan de eisen die de SDE-regeling in dit verband stelt.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren betwijfelen of waterkrachtcentrales in Nederland een goede optie zijn om energie te winnen. Deze leden vragen de minister uiteen te zetten wat het verwachte rendement van de centrale bij Borgharen is en hoe dit zich verhoudt tot andere vormen van energieopwekking. Zij vragen verder of de waterkrachtcentrale in aanmerking komt voor subsidies. En zo ja, welke, en aan welke voorwaarden deze zijn gebonden?

De waterkrachtcentrale in Borgharen is een centrale met een verval van minder dan 5 meter. De SDE-regeling is voor deze categorie opengesteld in 2009 en 2010. Het Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) gaat uit van 3800 vollasturen per jaar. Ter vergelijking een windmolen op land draait ongeveer 2200 vollasturen per jaar en een zonnepaneel 850. Waterkracht heeft zodoende een relatief hoog rendement. Bovendien is waterkracht een relatief goedkope vorm van duurzame energie. De waterkrachtcentrale Borgharen heeft een gepland vermogen van 11 MW en zal zodoende ongeveer 41.800 MWh per jaar produceren.

De waterkrachtcentrale Borgharen komt in aanmerking voor SDE-subsidie in de ronde 2010. Voorwaarde is wel dat de centrale in het bezit is van de belangrijkste vergunningen, te weten de watervergunning, de milieuvergunning en de bouwvergunning.

Toekomst

De leden van de VVD-fractie betreuren het dat het vergunningverleningstraject zo lang duurt. Deze leden vragen de minister om uiteen te zetten hoe de samenwerking bij dergelijke projecten in de toekomst verbeterd wordt, zodat initiatiefnemers sneller duidelijkheid krijgen over hun vergunningaanvraag.

De afweging voor de vergunningverlening waterkrachtcentrale Borgharen op grond van de Waterwet is complex en er zijn veel belangen bij betrokken. Ik stel vast dat op de aanvraag voor de watervergunning zal zijn beslist binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn. Dat het aan de vergunningaanvraag voorafgaande traject lang heeft geduurd is mede veroorzaakt door proefnemingen. Ik meen dat met de uitgevoerde proef met de hevelvistrap zoals beschreven in de brief van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat van 18 december 2009 (27625 nr. 155), de initiatiefnemer door mij ruimhartig is ondersteund in zijn aanvraag voor een watervergunning.

Datum

Ons kenmerk

RWS/SDG/NW10/1473/95133

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

ir. Camiel Eurlings